

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 23 och 30 § sjukförsäkringslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en sådan ändring av bestämmelserna om faderskapspenning i sjukförsäkringslagen att faderskapspenningen kan betalas flexibelt enligt familjernas behov när som helst under moderskaps- och föräldrapenningsperioden. Faderskapspenningsperioden kan bestå av högst fyra separata sammanhängande perioder, där en period är 1-18 vardagar. Faderskapspenningen betalas fortfarande för sammanlagt 18 vardagar. Även ansöknings-tiden för faderskapspenningen görs mera

flexibel så att faderskapspenningen kan sökas inom två månader från utgången av faderskapspenningsperioden.

Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2001 och vara tillämplig på fäder vilkas första faderskapspenningsperiod, som föranleds av ett barn som berättigar till faderskapspenning, börjar då lagen är i kraft.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2001.

MOTIVERING

1. Nuläge och de föreslagna ändringarna

Enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) är en i Finland bosatt moder berättigad till moderskapspenning om havandeskapet har varat 154 dagar och modern varit sjukförsäkrad i Finland minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Boende i ett EU- eller EES-land under tiden i fråga beaktas likaså. Rätten till moderskapspenning uppkommer tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Rätten till föräldrapenning uppkommer genast då moderskapspenningsperioden löpt ut. Föräldrapenningen betalas

till modern eller fadern, men inte till båda för samma tid. På basis av att ett barn fötts betalas penningen för 158 vardagar. Om flera barn har fötts på samma gång, förlängs perioden med 60 vardagar för varje barn från och med andra barnet.

Enligt 21 § sjukförsäkringslagen har en i Finland bosatt fader, som bott i Finland 180 dagar före den beräknade tidpunkten för barnets nedkomst, rätt till faderskapspenning om han deltar i vården av barnet och under denna tid inte är i förvärsarbete eller annat arbete utanför hemmet. En förutsättning för att fadern skall få faderskaps- eller föräldrapenning är att han i ett äktenskap eller samboförhållande lever tillsammans med barnets moder i ett gemensamt hushåll. Faderskapspenningen betalas vanligen

samtidigt som moderns moderskaps- eller föräldrapenningperiod pågår.

Enligt 23 § 3 mom. sjukförsäkringslagen har en fader rätt till faderskapspenning som betalas för sammanlagt sex vardagar under antingen moderskaps- eller föräldrapenningensperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar under moderskapspenningensperioden, vanligtvis i samband med barnets födelse. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsmän är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som minimidagpenningen. Enligt 23 § 4 mom. i lagen har en adoptivfader under föräldrapenningensperioden rätt till faderskapspenning för sammanlagt sex vardagar.

Enligt 30 § 3 mom. 2 a-punkten sjukförsäkringslagen skall faderskapspenningen sökas inom två månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få den.

Moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen bestäms liksom den i sjukförsäkringslagen fastställda dagpenningen på basis av de arbetsinkomster som har konstaterats för mottagaren vid den fastställda beskattningen för det år som föregår dagpenningens början. Dagpenningen är dock minst 60 mk per dag. Om mottagarens arbetsinkomster omedelbart före ingången av moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningensperioden kontinuerligt varit avsevärt större än de vid beskattningen konstaterade arbetsinkomsterna, beräknas utgående från mottagarens utredning arbetsinkomsten för de sex månader som föregår förmånsansökningen eller inledandet av moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningensperioden.

Enligt 35 a § lagen om arbetsavtal (320/1970) har en arbetstagare rätt till ledighet från arbetet under en sådan moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningensperiod som avses i sjukförsäkringslagen. Moderskaps- och faderskapsledighet skall anmälas till arbetsgivaren senast två månader före den

planerade ledighetens början. En arbetstagare får dock tidigarelägga moderskapsledigheten. En arbetstagare får också ändra tidpunkten för en faderskapsledighet som han tänkt hålla i samband med nedkomsten, om det är nödvändigt på grund av barnets födelse eller barnets, moderns eller faderns hälsotillstånd. Dessa ändringar skall anmälas till arbetsgivaren så snart som möjligt. I övrigt får arbetstagaren av grundad anledning ändra tidpunkten för en tidigare anmäld ledighet med iakttagande av en anmälningstid på en månad.

År 1999 föddes 57 574 barn. Moderskapspenning erhöles av 69 091 kvinnor, 40 864 män erhöles faderskapspenning, och 80 990 mödrar och 1 568 fäder erhöles föräldrapenning. Mödrarnas genomsnittliga moderskaps- och föräldrapenning var 177 mk per dag. Fadernas genomsnittliga faderskapspenning var 284 mk per dag. Under 1999 hölls sammanlagt 9 447 under sex dagar långa faderskapspenningensperioder.

Avsikten med faderskapspenningen är att göra det möjligt för fadern att delta i vården av barnet och främja att fadern och barnet lär känna varandra i hemmiljön. Enligt nuvarande lag är det inte möjligt att kombinera den faderskapspenningensperiod som hålls under moderskapspenningensperioden med faderskapspenning senare under föräldrapenningensperioden. För att familjernas enskilda behov skall kunna beaktas föreslås en ändring av 23 § 3 mom. sjukförsäkringslagen så att fadern kan hålla faderskapspenningensperioden när som helst under moderskaps- och föräldrapenningensperioden. Faderskapspenningen betalas fortfarande för sammanlagt 18 vardagar. Faderskapspenningensperioden kan hållas i högst fyra sammanhängande perioder. Periodens längd kan således variera mellan 1 och 18 vardagar. Med anledning av detta föreslås motsvarande ändring i 23 § 3 mom. sjukförsäkringslagen.

Faderskapspenningen skall sökas inom två månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få den. Denna ansökningstid har i praktiken begränsat faderns möjligheter att hålla faderskapspenningensperioden i form av enskilda dagar då bestämmelsen tolkats så att alla dagar skall

ingå i perioden på två månader. På grund av detta föreslås en ändring av 30 § 3 mom. 2 a-punkten så att faderskapspenningen kan sökas inom två månader från det att rätten till faderskapspenning upphört. På så sätt kan den sökande på en gång ansöka om faderskapspenning för alla de faderskapspenningsperioder han håller eller alternativt särskilt för varje faderskapspenningsperiod han hållit.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Användningen av faderskapspenningen har ökat år för år då den allmänna inställningen till faderskapsledigheten blivit mera positiv. Till exempel 1998 ökade användningen av faderskapspenningen med 2,5 procentenheter. I dagens läge använder sig ca 60 % av fäderna av rätten till faderskapspenning. Den föreslagna ändringen beräknas öka användningen av faderskapspenningen med en procentenhet. Reformen ökar de årliga utgifterna för sjukförsäkringen med ca tre miljoner mark. På grund av tidpunkten för

ikraftträdandet av reformen är kostnaderna små år 2001.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med arbetsministeriet och folkpensionsanstalten. Under arbetets gång har representanter för arbetsmarknadsorganisationerna hörts.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2001 och den tillämpas på fäder vilkas första faderskapspenningsperiod som föranleds av ett sådant barn som berättigar till faderskapspenningen, börjar då lagen är i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

Lag

om ändring av 23 och 30 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 23 § 3 mom. och 30 § 3 mom. 2 a-punkten,
dessa lagrum sådana de lyder, 23 § 3 mom. i lag 1210/1996 och 30 § 3 mom. 2 a-punkten i lag 1324/1990, som följer:

23 §

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har

rätt till faderskapspenning som betalas för sammanlagt 18 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden.

Faderskapspenningen betalas för högst fyra separata sammanhängande perioder. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som den minimidagpenning som avses i 22 § 1 mom.

30 §

Förmåner enligt denna lag skall sökas som följer:

2 a) faderskapspenning inom två månader från det att rätten till faderskapspenning upphört.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001. Lagen tillämpas på fäder vilkas första faderskapspenningsperiod som föranleds av ett sådant barn som berättigar till faderskapspenningen, börjar då lagen är i kraft.

Helsingfors den 22 september 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

*Bilaga
Parallelltexter*

Lag

om ändring av 23 och 30 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 23 § 3 mom. och 30 § 3 mom. 2 a-punkten,
dessa lagrum sådana de lyder, 23 § 3 mom. i lag 1210/1996 och 30 § 3 mom. 2 a-punkten i lag 1324/1990, som följer:

Gällande lydelse

23 §

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har rätt till faderskapspenning som betalas för sammanlagt högst 6 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Dessutom betalas faderskapspenning för minst 6 och högst 12 vardagar under moderskapspenningsperioden. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som det minimibelopp som avses i 22 § 1 mom.

30 §

Förmåner enligt denna lag skall sökas som följer:

Föreslagen lydelse

23 §

En försäkrad som avses i 21 § 3 mom. har rätt till faderskapspenning som betalas för sammanlagt 18 vardagar antingen under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Faderskapspenningen betalas för högst *fyra separata sammanhängande perioder*. Till en fader som fullgör värnplikt i aktiv tjänst eller fullgör vapenfri tjänst eller som i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller till en fader som fullgör civiltjänst betalas faderskapspenning på motsvarande sätt för den tid under vilken han har semester eller faderskapsledighet. Faderskapspenningen är härvid lika stor som den minimidagpenning som avses i 22 § 1 mom.

30 §

Förmåner enligt denna lag skall sökas som följer:

Gällande lydelse

2 a) faderskapspenning som betalas i samband med barnets födelse samt annan faderskapspenning inom två månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få den,

Föreslagen lydelse

2 a) *faderskapspenning inom två månader från det att rätten till faderskapspenning upphört.*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001. Lagen tillämpas på fäder vilkas första faderskapspenningsperiod som föranleds av ett sådant barn som berättigar till faderskapspenningen börjar då lagen är i kraft.
